

Fjäll Fjäll

Stockholm, tryckt hos P. Palmquists Aktiebolag, 1907.

N:o 3. (9).

Snjultja-manon 1907.

Nubbe jakke.

Läffamus Samita påtq kuta pale jaken, aksa nummer färt talwe-manon. Färt nummerin lä 16 piele. Hadde: 50 öre jakke åutäst. Ävtå nummera hadde lä 10 öre.

Tjappis Sara.

"I jaymem kalkah almen kaunot,
I waiwe ähke katnjalah",
Nåu tjappis Sara awon laulo,
Alt' neger-neita unnakatj.

"I waiwe kalkah almen ärrot,
I kuttik tåppé tjierotjah,
Men Lånestidjew wuoinet åttjow
Ja ärrot suina iekkewai".

Sån akti wal lä ådtjom kullat
Taw wielkis åpatidjew, mi
Tan tiuras vara pirra hälai
Ja sarnatalai Jesuist.

Sån kullam lä, att' alme-statan
Lä sadje karwes sunji ai,
Kånn' ådtjo ängel-fuowa kastan
Hiewetit Atjew iekkewai.

Sân wällaj talle jàpmem-tautan.
Dan pino waiwet harmatit.
Su tjielka tjalmest wuoino huoman,
Att' rafe lä su waimo sinn.

J aktal wänak läh su kuoran,
Ja latjo ila neure lä.
Sân lü tauk awon, jutt' sán wuorta,
Mait Jupmel sunji jattam lä.

Sân muita kailait tiuras pakoit,
Mait åpatidje farneti,
Kutt' sunji åutos åta þalait
Tat åta almeti tieteti.

"J jàpmem kalkah tåppe kaunot",
Sân laulo stuorra awoina,
"J mike tjuorwas, mike tauta,
J waiwe ähke katnjalah".

Su jietna ållo famotuwwa:
"Att' källe-stata härlökis!
J jàpmem!" — ja nâu jaaskatuwwam
Sân manna ierit almañs.

Sân årro talle Jesušina
Ja hiewet Atjew awwoſin,
Kän Libba ietjas jàpmemina
Lä paßsam Saraw wielkoin.

(Paulotuwwa kâ "Där uppe ingen död skall vara".)

Jesusa kruossa åutân.

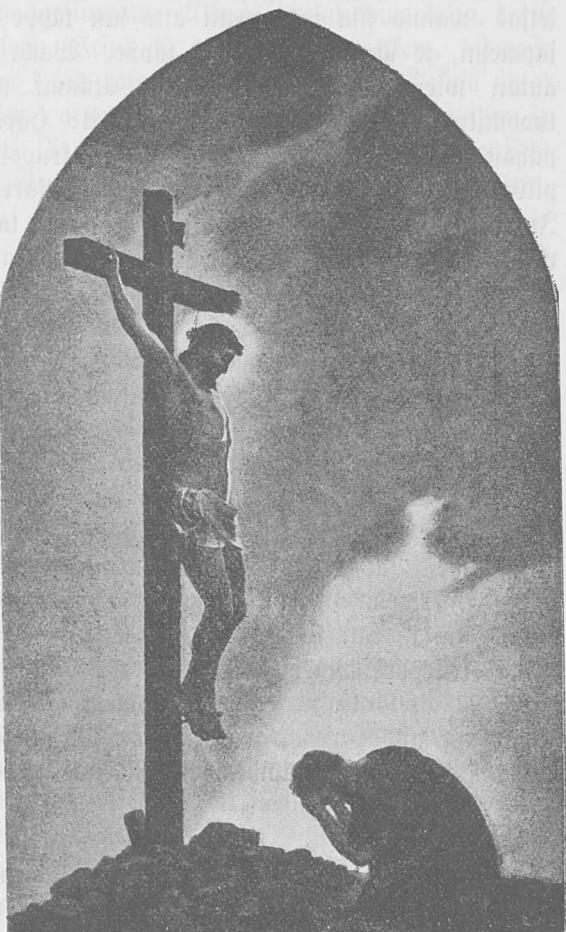
Auken lä midji kanokit Jesusa kruosja åutân. Mi wuoinep tanne Jesušaw wärro-libban kiertamin tan karra jàpmemaw. Sân lä wattetum midji Jupmelist, jutte Johannes Kästatidjel jaulai: Kätjah, Jupmela libba! Mi lä nappo tat, mi lä raikatam tait ailes kietait, mait mi wuoinep kitta-naulitum kruosjai? Mi lä piedjam krunow taist tñieskes lanjatjist tan ailesamimus äiwai? Tan lä alwosamimus juddo ja åutosamimus kiereswuota taikkam. Mia juddo Jupmela wuosti ja Jupmela kiereswuota mia wuosti. J lam aktal almatj atnam famow piedjat Jesušaw kruosja nala su sitota wuosti. Walla sán manna kruosjai fridja sitotist, puolle kiereswuota midji. Jus tan tal katjhatah: Kutti piejai tu, Hörra Jesus, kruosja nala? Kutti tñapmi naulit tu kietai tjata? Te sán wahest: Jetj mán manniw kruosjai. Tu suttoh ledjin nauleh, mah mu kitta naulijin. Mán sittiw lânestit tu tu suttoi wuolest.

Kå mi tjuodtjop Jesusa kruosja åutân, te mi tadjetip, atte kruosja lä wärro=altar, tiewas waiwest ja pinost. Waiwe-hjattho läh tah, mah kaunojih sutto muoran. Jesusa karra waiwe li tat

jjaddo, mi pâti wäralta jjattoft. Sutto palka wattetuwal i sunji, kuttî Tüpmelejst li suddon takatum mia åutâst (2 Kor. 5: 21). Waiwew wadda suddo wil udnič palkan juoklehadjai, kuttî i padjel-widnih taw Jëesus

Kristuša tjata.
Lånestidje kruosha
nanne kajtat tuſte
udni, tiewas fieres-
wuotaſt: Sitahkus
tân iettjet juttow,
mi tâlwo jampmemi?
De lâw mân tâſ-
jjai jampmam tu
åutâst.

Jesuſijst kruosha
nanne mi åppap,
atte kaika suddo,
tat ai, mi mia mie-
laſt lä ållo unna-
katj, jjadda karten,
mi ſirat miaw Tüp-
melejst, jus tat suddo
lä midji fierokin
jjaddam. Jesuſa
kruosha paltan mi
wiertip tantieti râf-
fâlit: Härра, wieke-
teh mu, wai mân
luluw tâbtât kaika
taw juttow ietjam
jinne, man åutâſt
tân läh muotas-
tuwwam! Wieketeh
mu, wai mân luluw
waſſotit taw pahaw, mi lä tu häktaw waltam! Jesuſa kruosha
kaika tan lākai jjaddat jampmem-kruosjan, maſa mi naulip ietjame
juttow, sâmmalakai kâ judarah naulijin Jesuſaw kruoshai. Walla
sâmma pale mi naulip ietjame ai tan kruoshai. Jutte mi läp
nâu aktitum ietjame juttoina, atte kâ mi ſittap jametit ietjame

Jesuſa kruosha åutâns.

suttow, te mi ietjah wiertip japmet aktan suttoina. Walla Jesus jaula: Tat kuttii waşjot ietjas häkkaw tan wäraltin, sän kalka warjalit tan iekewe ielleemi.

Jus kuttik kanok Jesuşa kruosja åutân wani atte lului kättjat ietjas waimo sija jala wani atte sän tåppé lului kaunat tuomow japmemi, te sän tåssjai kanok tåppé. Walla jus sän Jesuşa kruosja åutân wierti sääjätit ietjas kitta ätnami nâu kâ lului japmemi tuobmitum, ja jus sän werti sjuokatit: Härre Jupmel, mân lâw pahast taikkam tu wuosti, talloï lä kruosja tjiekošwuota alkam pikotuwat sunji. Jesuşa kruosja lä karrašammus laka, maw Jupmel lä midji waddam. Jupmel pikoti kalle ietjas laka Sinai waren, ja Jupmela laka lä kalle tjaletum mia åmetabtoi. Walla ållaşappot lä sän tauk tjallam laka Jesuşa ailes hawita ja pittja japmemi. Sutte tanne lä Jupmel tuobmim juokke almatjaw åbbâ wäraltin kruosja japmemi. Tåñ ja mân ja nâu mäddajah, kâ wiesjhä ätnama name, läh tuobmitum japmemi Jesuſina. Kruosja japmem lä sutto japmem.

Ja nâu: Manah kruosjai, tåñ mu siello, tuomo ja sjeunjeta wuollai, karrotimme ja japmemaa wuollai! Tunji tat kullo, kuttii ikkenis tåñ littjah. Ja tåñ katjatah: Mantieti tåñ sitah tålwot mu kruosja japmemi? De mân waštetaw tunji: Alka käino wal kauno Jupmela paradisai, ja tat käino manna kruosja japmemaa tjata. Kätjah tan sangartidje riewwara nala! Su käino paradisai manai kruosja japmemaa tjata. Ð tat kalkah tadjatuwwat boftawa milte. Sutte ålkoltis kruosja-japmem i maitek takah. Daw mi åppap tat nubbe riewwarist. Walla jus mi japmep Jesuſina suttojierit, te sjadda mia japmem tan iekewe iellema alkon.

* * *

Tat kruosjai-nauslitum Lånestidje håssa midji mia sutto pirra ja naggi miaw wuolos wuollekis suddo-tåptåstipmai, walla sän tieteta ai härlökamus evangeliumaw suttoi antakis-suoitema pirra, riektesfärtof wiesjoma pirra ja iekewe iellema pirra. Ja jus mi tal wašt fatjatip: Måw läh tåñ, Härre Jesus, widnim ietjat tsieskes krunoina, ietjat waraina ja ietjat pittja japmemina? De waštet Jesus: Mân widnijiw riektesfärtofkuota krunow kaikaita taita, kutilh mu ietsjih. Mân widnijiw antakis-suoitemaw kaikaita taita, kutilh sangartih ietjasa suttoit. Mân widnijiw iekewe ielle-maw taita, kutilh aktan muina japmih kruosja japmemaw.

Te tân nappo wuoinah, tân, kuttî jakkih, atte Jesuša kruosja tâsje wal li muote ja luodjoma märka, atte i kaunoh mike salokabbo paikë kâ Jesuša kruosja äutân. Jutte tanne mi ädtjop fullat suottajammus evangeliuumaw. Tanne jaulatuwva taita, kuttih läh suttoi näte wuolen: Jesuš lä makham tia wielkew. Danne jaulatuwva taita, käine i läh rafe: Straffa piejatuwai Jesuša nala, wai mi luluime rafew atnet. Kä suddo läseta ämetäptow ja almatj ietjas waimon lä jaymam ierit suttoft, tat lä, sän fitta ärrot ierit tjuoltetum suttoft, sän fitta naulit suttor kruoshai kitta, talaka jaula Jesuš tan almatji: Tu suddo lä tunji antakis luoitemum. Sän jaula taw tan lâneftimme pakö finne, mi su kruoshaſt lä mannam älkös wäralti. Jesuš jaula taw udni tunji, tân, kuttî sangartah ietjat ätna suttoit.

Walla tat kruoshai-naulitum Jesuš i hâlah tâsje wal suttoi antakis-luoitema pirra. Sän hâlla iellemä pirra ai, iekewe iellemä pirra. Su jaymem lä mia iellem, näukä kârne jaymem ätnama finne lä mäddde åta kârnai iellemi. Suddo piejai kaika ietjas pittjawuotaw Jesuša jaymemä sija. Walla taina li jaymemä masjam ietjas widnim-famow. Jesuš widni jaymemä padjel. Dalle matta rieketfärtokuota widnit sutto padjel. Kä mi Jupmela armo pakto tjåutetuwp suttoft ja Jesuša tieti ädtjop taw antakis, talloi mi mattep wiesjöt åta iellemaw, iellemaw rieketfärtokuota finne. Tappe lä tat kalle tiewas sladjalâk waneswuotaft. Tan sisngelin kâmo tauk rieketfärtokuota, tan atam lä aileswuota, tan sapmo lä ailes wuwinganis. Tat lä Jesuša iellem mia finne. Tat lä jaddo Jesuša jaymemist kruosja nanne. Kukkes-pierjetat lä nappo iellemä peiwe. Tat lä kalle ai sjeunjeta ja muote peiwe. Ätnam stielpi ja ware-plaſsah luoddanin. Peiwe maſsi ietjas tjuoukasaw Jesuša kruosja äutân. Walla tat sjeunjetist padjani tjuoukas. Tat jaymemist padjani iellem. Ja kaika sutto sapmo äbbâ wäralta finne i mateh jaddatit taw tjuoukasaw jala jametit taw iellemaw. Taiko pakto Jesuša nala mi ädtjop kaika taw. Jesuša kruoshaſt i läh kukkan kâino Jupmela paradisai. Tan kâino namma lä jakko. Ja jakket lä sâmma kâ tuostot. Jesuša kruosja äutân mi lâkkâp kruoshai-naulituwvama ailes kâvâ finne tait kâlma härlökis jattoit: suttoi antakis-luoitem — iellem — salok-wuota.

Maste tat påta, atte pääsatj-peiwe i läh sämma peiwen färt jake?

Mäddasjah lidtjih kalle åutoham, atte pääsatjah äh påteh sämma pale nuppen jaken få nuppen. Äwtän wißes peiwen läham Kristus pajastjuodtjelam, kalmat peiwen ietjas jampema mangel, walla muttin matta mia pääsatj-peiwe pätet mars manon, muttin tat påta april manon. Mastes lä tat åtos årnik påtam?

Färt kuttik, kutti lä läkkäm ietjas biblesaw jala bibelhistoriaw, tieta, atte judarah ai pašotin pääsatjpeiwew. Pääsatjah ledjin sia åiwamus paſeh ja tait si akev pašotin sämima pale färt jake. Wuostas kristakasah taffin säämalakai. Walla nåu jjattai, atte wuostas pääsatj-peiwe taiwai pät ietja peiwen få ailekin, nåu få talle jäula-peiwe; mi akev lä wiſsa mierretum peiwe, tat 25:at peiwe jäula-manon.

Tah kristakasah, kutih pätin Romai ja ietja paikita alle-lantain, alkin uniuokastet tav, atte sia åiwamus paſe-peiwe kalkai pätet ietja peiwen få ailekin, ja si uniuokastin tav ai, atte tat pät sämima pale få judari pääsatj-peiwe. Tah kristakasah, kutih wiesjon lulle-lantain, sittin aimon atnet tav talotj pašotim-wuokew; wimak jjattai tauk nåu, atte tat stuorra ja kulos kirko-tjåggolvis Nicaea statan Asjan tan jaken 325. mierreti, atte pajastjuodtjelimme paſeh kalkin pašotunwat wuostas ailekin tan wuostas tiewwa mano mangelin, mi jjadda tan peiwe mangelin kitan, få peiwe ja idja läpa alka kuffakah (21 p. mars manon). Täste tat påta, atte muttin pääsatj-peiwe påta nåu arrat få tan 22 peiwen mars manon, muttin jis nåu manget få tan 25 peiwen april manon. Dietetlis lä, atte tat i läh rätt wuokas, ja puorep lului kalle, jus tah paſeh lulun pätet sämima pale färt jake, walla i mateh täiwot, atte talatj årnik ruwwa kalka reutatuwwat.

Tan jake påta pääsatj-peiwe tan 31 peiwen mars manon ja pätte jaki tat påta näute:

1908: 19 april	1912: 7 april	1916: 23 april
1909: 11 april	1913: 23 mars	1917: 8 april
1910: 27 mars	1914: 12 april	1918: 31 mars
1911: 16 april	1915: 4 april	1919: 20 april

Maw wuoina almatj manon?

Kaitkaist tjuoukaist ja nastist, mait mi wuoinep almen, lä manno midji lakamusjan, ja tantieti mi mattep tietet wieka änapuw mano pirra kå tai ietja alme-tjuoukaši pirra. Jus mian lä puorre tjikar ja kättjap nastew tan tjata, te äp jurra wuoineh mawke ietjatow kå päro tjuoukašaw, walla jus manow kättjap, te wuoinep wieka änapuw.

Waltop tal tjikaraw kietai ja kättjop manow! Mi kalkap wal wuortet, tasa kå tiewwa manno sjadda, atte ädtjop wuoinet åbbå tav pielew, maw manno járfäl mia kuuloi. Kå lä åtå manno, te wuoinep päro unna äsatjaw manost, taina kå talloi tjuodtjo peiwe nåute, atte tat pielle manost, mi lä mia kuuloi, lä warka ållo suoivanašan. Walla kå lä tiewwa manno, tjuodtjo peiwe nåu, atte tat tjuoukat åbbå tav pielew manost, maw mi wuoinep. J wuoin manno ietj tjuoukah, ainat peiwe tjuoukas kattja mano nala ja takka tav tjuoukatin. Jus mi ietjah tjuottjoluluime manon ja kätjaluluime ätnamaw, te lului tat mia ätnam tjuoukat midji, kå tappe lä peiwe, ja årrot sjäunyat, kå tappe lä idja. Ätnam ai ädtjo ietjas tjuoukašaw peiwest, ållo sammalašai kå manno.

Kå kättjap manow, te wuoinep, atte tan sinne läh te kå stuorra tiebleh, ja warka wuino, te kå tah tiebleh lulun almatji muotokah. Tasteham lä tat tålotj supthaš påtam, atte li sames suola tålen, kuttit ittji mateh suolatit ijan, kå manno paita, ja te waltti tarwe-äbbaraw ja sitai tarwit manow; te suttai manno ja täppi tav suollašaw aftan tarwe-äbbarina, ja tanne tat suola ain wuino mano sinne aftan äbbarines.

Tålen jakkin, atte tah tiebleh, mait wuoina manon, ledjin jaureh. Kå kättja manow puorre tjikara tjata, te wuoina tauk, atte tah älläh jaureh, ainat aimotis stuorra jalkatasah.

Tai tiebli jala jalkatasai pirra, kåggo manno lä tjuoukatabbo, tanne läh alla wareh, mah läh jurra tai vari muotokah, mah kaunojih tappe ätnama nanne. Jetjalakatj wareh kaunojih ai manon, mait kättjoh rikfas-warren, taina kå si läh wuoinet warka te kå stuorra riggasah, mai sinne lä járpå wagge te kå kiebne, ja tan warka kuoutelin tjuodtjo sierra alla warre. Tah rikfas-warreh läh warka tan muotokah kå tah wareh, mah padjanih tappe

ätnama nanne tällä-wari jala wulkanai pirra taist kunaist ja kierkist, mait tällä-wareh wuoksih pajas ietjasa siste. Stuoramus rikkas-wareh manon läh aimotis stuorakah; sia wagge jala kiebne lä kuolte läkke mila kääbtäk ja wil kääptep. Unnemus rikkas-wareh, mait läh mattam wuonet puoremus tjikari tjata, älläh stuorapuh kä aktia kilometer jala läkät äsje milaist.

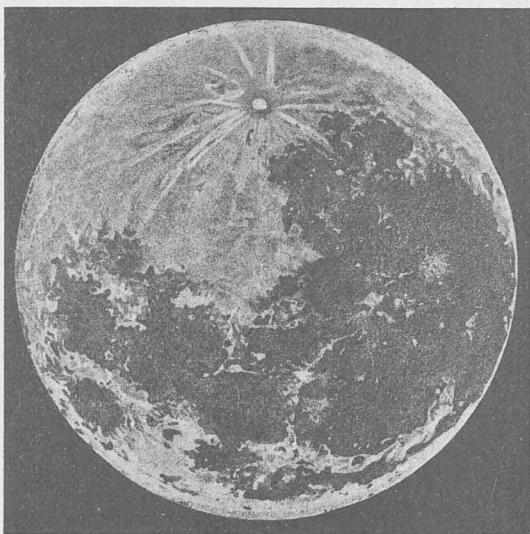
Tah, kutilh läh ätsätam mano ja naisti widjoraw, läh ai mattam mittit tai vari allakwuotaw. Taw si läh mattam taakkat tanlakai, atte si läh mittim tai juwiwanajai kükötakaw, mah läh vari wuolen. Alemus wareh läh äbbä kaktse tujan metera allakah, ja tat lä sieltes ätnak, jutte alemus wareh ja tuoddarah, mait mi atnep tappe ietjame rikan, älläh alepuh kä padjelattja kuolte tujan metera.

Muttem paikin lä manno luoddanam jala jiellom, ja tah jieloh mannih mädde mila tjata jalkatasait ja warit ja walkit.

Käakte lä tal manno sjaddam taakkarin, kä tat talle lä? Ð mateh

tadjatit taw ietjalakai, kä atte manno wuoštak li te kä puolle ūlidja jala suddam ruoute, jurra taakkar kä peiwe lä wil udnit. Kä te manno alki kalmet, te sjattai te kä ajetis karra tan pirra ja tan kara wuolen li te kä puolle taikan taist suddam kierkist. Kä puoli ila tjarka kara wuolen, te sjaddin te kä kääppälakah karan, ja wimaak pääddojin kääppälakah. Tai raiki tjata, mah sjaddin, kä kääppälakah pääddojin, wuodjon muttem äsöh karast wuolos mano ūja, walla ietja äsöh årron aimon raiki pirra, ja taiste sjaddin tuoh rikkas-wareh.

Mano sisngotj äsöh kalmiin äna änaput ja kä kalmiin, te uttšanin ai ja kässojin akti. Tan paktö sjaddin muttem paikin

Manno.

stuorra, fuoros raikoh kara wuolen, ja kā tah raikoh stuorron ilä wuoika, te katjai wimak karra wuosos, kā i lam mike, mi lului fuoddam ja tuttam taw wuolest. Te kalkai tat puolle fierke-taikan autāi mano siiste ja teuti tait rapas raikit, mah ledjin sjaddam, kā karra katjai wuosos. Kuunva tal kalmi tat puolle fierke-taikan ai, ja nāu sjaddin tuoh stuorra jalkatajah jala lakoh, maiuste läp autāla hållam ja mah läh wuoinet te kā tiebleh mano siime.

Talle lä mānno juo ätnå ållo tjata kalmam. Tålotj tällä-wareh läh häitam wuoksemist künait ja fierkit. Kaika tjatse lä katom. I lufta-ke kaunoh. I aktak jutos, i aktak muorra jala rasje mateh wiesjot manon. Kaika lä täppje sjawot ja japmam ja nāu kalka årrot kitta wäralta näkkämö.

Tat mia ätnama suoime, mānno, wuoseta kalle ai, faktess akti kalka sjaddat mia ätnamina. Tålen lä ätnamin ai årrom wieka pakkasap kā talle. Kaunoi aike, kā tat mia ätnam ai si te kā puolle pallo, mi kirti peiwe pirra. Tat pallo kalmi, suoima suoima, muorah, rasjeh, juttosah, almatjah ittin tan nala. Walla ain wil tat kalmia. Ja suoima suoima, kā milliona ja wäst milliona jaké, låkotis jaké ja aikeh läh mānnam, te kalka marjo ätnam ai sjaddat akti kalmajin ja japmasin kā mānno. Muorah kalkih katot, rasjeh kalkih katot, juttosah ja almatjah kalkih katot.

Walla mäskatin lä tat aike, nāu mäskatin, atte almatja jierme i taw tadjudat mateh. Låkotis almatj-puolwah kalkih ain riekatit, wiesjot ja japmet, taffat puorev ja taffat suttow, iethet ja wasjotit, autanit tieton, täpton ja pântotakan. Waipe mataluluime tâiwot, atte kā tah låkotis almatj-puolwah läh wiesjom ietjaşa aike fätjai, atte si talloi lulun sjaddam puorepun, läjepun, riewtesmielakin, wicketipmen, atte kaika tat, mi ain lä patsam sia sia tat tålotj ajymak urotaşa, talloi lului katom ja wajaltuwam, nāu atte tat ätnam wimak lului sjaddam rafe rikan, fiereswuota rikan, riekes-färtokuota ja wicketisuota rikan! Wuorpalattjah lulun tal tah mangemus almatj-puolwah. Awoina ja siettoina si matalulun fättjat, faktte sia ätnam kalmia ja japma ja faktte tat tabbeli ätnamalatj wiesjom näkka.

Tysklanta kejsar ja same akka.

Tysklanta kejjar manna warka färt jake Wuonan ja talloi sän taiwai pâta sâmes sadjai, man namma lä Digermulen. Tanne lakkosin wiesoh sameh ai, kuolle-piutarah, ja te li sâmes pâres same akka, kuttii li kullam almatjit sakaftimme kejjara pirra, ja te sän ai sitai wuoinet taw famolatj älmaaw. Walla itti sän sitah wuolset kejjara suja kuoros kietai kuim. Alka tieti sâmes

sajew, kânnne lattakah arrat lad-din, ja te sän jurteli, atte sän kalkai årrot tat wuostas almatj, kuttii kejjari lattakit pulta. De kulloi, atte kejjar li pâtemin, ja akka li awon, kâ wuoini, atte lattakah laddakâtin. Walla wai lattakah puorist lattalulun, tjåkki akka tait aike pale åwtâw katnow, mait sän piejai naekewuoja sîsa, ja piejai taw puoknajis.

Kâ kejjara hakja alli Diger-muleni, li akka ai tâppe ja katjati färt tyskalattjaast: "Kânnne lä kej-jar?" Almatjah atnin su suotta-sin, ja akka taist tyskalatj åiwist walti akaw mangenis kejjara hakhai. Kâ kejjar wuoini akaw, te jaulai

sän: "Hej, kâ, te ådtjop sâpmelattjaw ai hakhai!" Sân manai, kalki kietas akkai ja katjati, mi li sunne makkien. "Män sítaluluw pâşhat puorastattet taw stuorra, famolatj älmaaw Wilhelmaw Tysklantaast", wästeti akka. "Tanne tân wuoinah kejjaraw", tjaimai kejjar. Alka alki karraastit kättjat kejjara nala, nâu kâ sän i jaka-luluh, ja katjati mangemusta tat åiwest, kuttii li su tieki tâlwom: "Na, te kâ tat lä kejjar?" Kâ öiwe tuotasti taw, te jaulai akka: "Dat famolatj älmai i läh nâu ke kassat kâ Wuolla, kâ sän tjakna Antaraşa muottaw". De jaulai akka makkies, kieši naekewuojaw åutai puongastis ja piuti kejjaraw tuostot taw ike häjohit taw unna wattaltafaw. Kejjar tjaimai nâute, atte sunji pâtin katnijalah

Kejjar Wilhelm II.

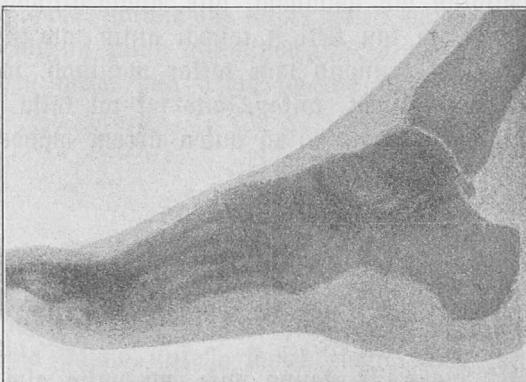
tjalmita, walla akka råkatalai nån tjappafit, atte kejjar i kalkaluluh häjohit tav wattaltafaw. Puorre waimoina tat wattetuwa. Kejjar fiti ja kåtjoi åwtåw ietjas åiwist waltet tait lattakit. Te watti jän låkew kruno affai, kuttii sjattai nån awon, atte jän ittji tieteh, kåppa juolke nanne jän falkai tjuodtjot. Kå akka sitai kättjat tav kejjara hawjåw, te tjuowoi kejjar ietj akaw ja wuojsatalai sunji kaika. Kå jän väst falkai kaddai wuojsket, te jän walti kejjara kietaw ja jaulai: "Åtna kitö, stuorra attje. Takkariit män påres waiwan iw kalle åttjoh wuoinet, åutål kå påtan almerikai."

Kå akka manai ietjas watnäsi hawjå nalte, te pajai kejjar wuojet kuontina kanonaina affai kudnen. Walla akka juorkani, kå kulai takkar jupmamaw, ja tjierrokåti. Sånn jakti, atte juo li tuopmopeiwe påtam. Mangemusta si mattin jaaskatit akaw ja jaulin sunji, atte tat jupma li affai kudnen. Walla ittji akka tav tadjateh. Kå sitai päti, te jaulai: "Hauksé li kejjara hawjå nanne, walla tat jupmam li pahakasa rajatus". Ja ittji taft akka wuojskeh Digermuleni kejjari lattakit waddet.

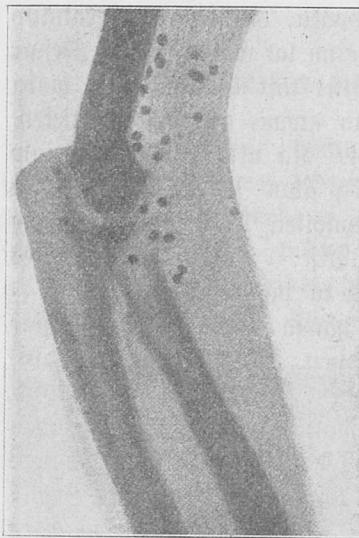
Mia påres kånakis

i läh ain warres. Sånn falkai wuojsket årjemus Swerji jåmes stuorra flåttai ja årröt tåppe fitaw attan ietjas drottnikina, walla kå aike päti, te ittji mateh wuojsket, wierti patjet Stockholmiai. Doktorah falkih talle kättjälit tiwwot ju tautaw jåmes åutos tjuoukašina, man Röntgen-tjuoukašin kättjo.

Tat tjuoukas lä wisja åutos. Tat manna åttje ja tavti tjata, muora ja fierke tjata, tåssje wal ruoute

Röntgen-tjuoukas manna almatja juolke tjata, nån atte tavteh wuojojih tan finne.

Wuotjam läh sames älmaaw karnjeli. Röntgen-tjuoukaşa pakti matta wuoinet hafalit, mah läh karnjeli patham.

juoiwanis. Ja jus källe-suormasaaw atna kietan, te sjadda tan suormasa juoiwanis wil sjäunjatabbon, jutte i Röntgen-tjuoukas mateh äbbänis mannat källe tjata. Nåu matta almatj wuoinet ietjas tawtit, waiko kiesta jala juoske lä ålles ja warres.

Taw äutos tjuoukaşaaw lä sames professor Dëyskantan kaunatam, kän namma lä Röntgen, ja su milte lä tat namas ädtjom. Doktorah läh wuoinam, atte Röntgen-tjuoukas matta tiwwot sames tautait, ja tan tieti si taiwai atnih taw tjuoukaşaaw wiekken. Färt lasarettan kaunojih talle takkar massjinah, mai kum taw tjuoukaşaaw taikkih. Taiwot kalkap, atte tat tal kalka auken ärrot mia pâres kânakashai, nåu få lä auken åxrom mâdde ietja skipas almatjita.

Neures arpe.

Walla te kauno mike, mi pukta almatjita nåu ätna pahaw få jukkalisuota. Jukkalis almatj skitart ietjas pietnikit ja sjadda hädjon, sän päista ietjas rupmahaw, pâta wuorpetiswuotai, sjadda

ja slija ja silpa ja ietja takkar metal-lai tjata tat i manaă. Taw tjuouka-samaaw si taikkih elektrisitetaina. Äutos lä tat ai, atte tat i wuoinoh tjalmitta, waiko padja taw fattjat njuouka tjalmi sija. Wierti atnet paporaw, masa lä sames tiuras salte-färtaw sikkom, ja få Röntgen-tjuoukaşa, mi lä tjalmitta wuoinotipme, fattja tan salte-papora nala, te alka papor tjuoukat. De äffa matta almatj wuoinet taw tjuoukaşaaw.

Jus te piedja kietaw jala juolefew jala akta maw tan papora äutai, te manna tjuoukaşa alkeput åttje tjata få tawti tjata, ja te wuoino tan paporin, te få ädtje lului suddam ja fatom, ja tâsje wal tawteh wuoinojih te få sjounjis

ſtippas in ja ſamotipmen ja päiſta ſielos. Wina ſinne mäddasah taſkih taſkar ſtuorra aſſjut, mait ſi mangela ädtjoh ſangartit kükkes ja waiwalatj fanfwuotan. Jukkalis almatj i käsſek mateh årrot likkolatj almatj.

Walla i läh tat-ke nuokes, atte juukalis almatj puhta ietjas päiſkoi, ſān puhta ietjatit ai päiſkoi. Ja allo wäramus lä tat, atte ſān puhta ietjas mangeltispuolwait ai päiſkoi. Jutte taw päiſkow, maw juſke puhta ietjas rupmaha ſiha, kalkih ſu manah ja manai manah arpit. Jukkalis almatji manah läh taiwai ſkip-pasah ja ſamotimmeh.

Frankritan läh åtſātimme paktto kaunam, atte laſke kaikaſt pierikift läh manah taſkar äikatiſt, kutilh läh jukaſtallam. Tat ai lä tietos, atte juukalis almatji manah taiwai ja pmih radde-tautast.

Wil neurep arpe lä, atte ſia manah kappatappot kattjih paħas aſſjita kā taſkar äikati manah, kutilh äh åbbāniſ winaw ſmaſkoh.

Muttin ſāita, atte ietneh äh mateh njamatit ietjaſa manait. Kā läh puorift åtſātam wičew tafa, te läh kaunam, atte änamusah tanlaſatj ietniſt läh atnam attjen taſkar ålmaw, kuttī lä juukam änaput wai utſeput.

Makkar neures arpwew juſke näute wadda ietjas mangeltis-puolwaita! Su manah ja manai manah kalkih kiertat ſu paħas taſkoi tieti.

Aike lä, atte kaikah, kappatjaka nuorah ja wuorraſah, heithih karra juukamusait niktimift, läkis tal wina jala wuola jala tiuraſap juukamusah.

Alleh käsſek ſmaſkoh åwtaſt kaiſotaſaw taisfe! Alleh pajah tait taunot ietjat kätten, wai tān ih luluh kättjaluwwat! Ja aleh käsſek pajah manaitat wuoinet tu juukat jala ietjah ſmaſkot tait päiſtalis juukamusait!

Tiger.

Tappe nuorta-lantain kaunojih ätna neures urotaſah, mah taſkih kaiſlakatj wahakaw ja ſkataw. Kalle ſameh tietih, maw tat mierki, kā i läh rafe urotaſait. Waſtes jutos lä ſtalpe, ja neure lä jierwa, ja ſwalla ai matta ſkataw taſkat, waiko lä unnaſatj.

Äh tah tauk jurra käsjet almatjaw päräh. Wärap lä, jüs piernaw kauna mietsen; te wierti almatj ai pallat häkkas äutäst.

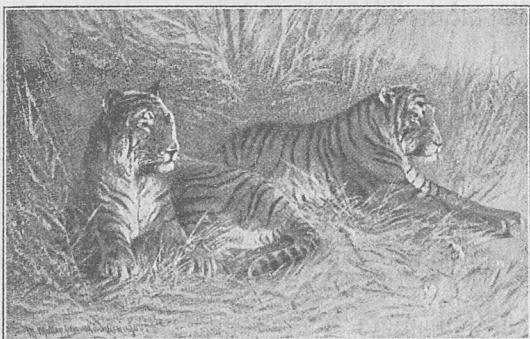
Rafalatj ätnam lä tauk tat tabbeli rika. Jetja lä, kå påta ållo ärjemus lantaita, kånne kaikah neures urotasah ja juttosah kaunojih ja kånne almatj alo wierti pallat pärätallamiß ja kätta-tallamiß urotasaita. Ð läh täppe käsjet mike talve, i tarpahesh källomist pallat, i jurra piktafüt-ke atnet. Ð tarpahesh ätnakaw parkat-ke, jutte ätnam lä nâu sieltes sjaddelis, atte tat warka ietjastis wadda nâu ätna sjattow, kå almatj tarpaj ietjas piebmon. Walla älläh huoman tuoh ärjeli pakas rikah nâu puorakah. Ållo läh täppe waftes tautah kalkamin, kolera ja stuorra maine ja kaiklakatj neures futta-tautah, mah kädih almatjaw äwtän, kuowten peiwen. Ja te läh kärmahah. Kauno täppe sâmes stuorra rika,

man namma lä Ðn-dia jala Ostindien, kånne lä änap kå 300 miljona almatjah. Englanta wuolen lä tat. Tanne lä nâu sieltes ätna sälka-kärmahah, atte äwtän aina jakén kädih änapuru kå 20 tusan almatja. Sjiekjih tah färt sajen rasen

ja pieštaki wuolen, ja kå almatj lakkä påta, te pârra, ja muttemah taist kärmahist atnih nâu karra sälkah, atte almatj japma warka taka witi, kå lä pärätallam. Ð mike sifih; waiko lului pâltet hawew pakka ruoutina jala tjuollat tav ierit nipina, te manna sälka huoman rupmaha sisa ja kâdda almatjaw.

Walla i läh tatke nuokes, atte kaunojih sälka-kärmahah. Kaunojih stuorra urotasah ai, mah läh akta neureh ja wafteh kå tah. Kaik waftemus lä sâmes stuorra urotis, man namma lä tiger.

Tah urotasah, mah mia lunne kaunojih, stalpeh ja jierwah ja riepihah, si läh pättnaka muotokah ja läh su pärrahah. Taikar stalpeh jo riepihah kaunojih Ðntian ai. Walla tat tiger, mafta mi talle kalkap hållat, tat lä kato muotok. Ð läh tat wal taikar unna ja mainetis jutos kå tat tabbeli fatto. Älles-sjaddo tiger lä äbbâ kuowte stikko allak, ja tan kulkotakka njunjest kitta seipe kätjai

lä åbbå witta stikko. Walla ietjan lä tat allo te kå fatto, kükkes seipe, skautja, pastelis kattjah, mait matta sija kiesjet, ja nâu wil. Tan kuolkah läh ruopsokah, ja iertefin ja åiwen läh tjappis tiebleh. Djäiwe ja mielka lä wielkat.

Tiger waddja ja njaka ai jurra säämmälakai kå fatto, sjiekkja alla räsen ja piestaiki tuoken, ja kå almatj jala naakin flitor puotai pâta, te häkkat åutäi kappa ja täppi taw ja kuodda määtsai, kâinne matta pârrât taw tjäiwasj sietton. Änamusat tat kådda wuowsait ja kujsait. Tah läh wieka unnepuh Intian kå tappe, ja tantieti sän matta åitet tait wani waiwe taka. Ja kå pârra flittoraw, te pârra kaik tiuna, tawtit ai, läkja man karrasjah ja stuorakah kå sittisa. Djärwit ja kattfrait sän wal i pârh; äh tah rätt njal-fiteh sunji.

Ila keura lä tat alwos tiger. Såmes pale sâiti, atte tiger li kujsait sjiekkjamin såmes allatajan käino kuoran, ja kå kujsah paltau pâtin, te sän kappati wuolos taasko sâaw, nuppina åutâ-juolfinna åwtâw kujsaw tsapmi ja nuppina nuppew. Ja te talaka alkî nuppew kujsaw pârrât. Nubbe jis wöllahi tanne kuoran murkitum tjawellfina ja wierti kâttjat, kâkte tiger pârâi ju kuowimew.

Waiko tigerah läh nâu keurah, te tah äh tauk rätt tuostah almatjxit latat, jus wal almatjah äh wuotjeh jala ietjalakai märatteh sâaw. Äfsa kå tigerah läh sjaddam nâu pârrasj ja famotipmen, atte äh taft naakah stuorap juttoosit kåddet, te si wiertijih alkî almatjxit ai latat. Ja kå äfsa läh alkam ja läh smakkom taw njalka almatj-pierköv, te si äh heiteh almatjxit latamist, åutâl kå si ietjah kâttatallih.

Allo alwos lä tat, kå taikkar pâres almatj-kâdde tiger walta årotakaw naakin stata kuoran jala ietja paiken, kâinne ätna almatjah wiesjoh. Tärt waiko katoh almatjah ja wimak i aktak tuostah häimastis wuolket. Tan jaken 1869 kâtti akta ja säämma ningelis-tiger åbbå 127 almatja, åutâl kå mattin kâtötit su.

J läh alkî kåddet taikkar urotasaw, ja ätna almatjah läh mašam häkkas, kå läh sittam tigeraw wuotjet. Taiwanusta nâu taikih, atte sjiekkjih tigeraw naakin muoran ja radjih åbbå stuorra almatj-stuoraw, kutil kalkih pâstet tigeraw taasko tuon muora wuollai wuotjamina ja tjuorwomina. Kå te tiger pâta taşa, te wuotjih taw muoraft. Watalatj lä wal tat ai, jutte jus äh räkta täiwah, te matta nâu sâitet, atte tiger ruotta pajas tan muorrat ja täppi almatjxit.

Jetjan prukojih wuotjet tigeraw elefanta tjawelka nalte, ritijih elefantan tan paikai, kānne tietih, atte tiger årotakaw atna. Kā tåkko pāta, te lata tiger elefantaw ja te wierti talaka wuotjet ja tāipat tigeraw. Jetjan tat ruotta pajas elefanta nala ja te wuoitaita almatjita, kutih tanne tjåktåhij!

Wastes sakah Spanienist. Arjeli rikain kaunojih ätna takkar almatjah, kutih äh sitah tietet maitek mastek tårgottimmeest ja äiwewuotast ja kutih wassjotih kānåkašait ja alla äiwit te kā wäramus wassjolattjait. Tah almatjah kåtjotuwih anarkistan. Spanienin kaunojih ätna anarkistah, ja kā tan rika nuorra kānåkis Alfons tan 31 peiwen maj-manon tan mannam jaken waltoi sāmes englantatalj prinsessaina ja wuoji ruoptot kirkoft aktan ietjas nuorra nisjönina, te li gnarkista wakjomin sunnono sāmes tåpen, kåggo sāi kalkaika mieddela mannat. Sånn li ajsatam allasif dynamitaw, maina falloit ja kierkit tjuoukas wuotjih, ja taw dynamitan sān li tjåggåm ruoute-röra sija. Kā tal kānåkis wuoji mieddela, te sān hääkäti taw rörarw wuolos tåpeft kānåkaša wagna äutai, nâu atte dynamita puollai ja röra luoddani tujan piekita. Abbå kietjaw lâke nan almatja kåttetuwin takka wite ja 76 almatja sårjituwin taijt ruoute-piekift. Autos lä, atte kānåkis ietj ja su drottnik pääsaika tafta wahakatta. Tat kuttu hääkäti dynamitaw, patari ja katoi tai ätna almatji kaskan, kutih ledjin kānåkašaw kåttjamin. Sāmes aike tan mangel kaunin si su ja alfin tårratallat. Wuostak sān talle wuotji sāpmajaw taiste, kutih tårratallin, walla kā wuoini, atte ittji mateh ierit pääsat, te sān wimał wuotji ietjas jamas.

Amerikan kaunojih ätna japanalattjah, änamusta Kalifornian lanta alemus raptan. Kalifornia almatjah wassjotih tait japanalattjait, ja attjak sjattai nâu, atte si puorkon japanalattjai manait mannamist amerikalalj skåulan ja wuojetin siaw ierit taiße. Zus i Amerika alemus äiwe jala presidenta lului mattam naggit siaw waltatjitet tait manait ietjasa skåulaita, te marjo lului tårro sjaddam Japanina. Ja si wassjotih japanalattjait tan tieti, atte tah parkih pin-nep palka äutäst kā ietjatah ja nâu waltih piepmor sā njalmest ierit.